

2412

۵۰۰

۱

۳۴۴

بقره

www.ketab.ir

این کتاب منطبق بر بند ۵ صورت جلسه شصت و دومین جلسه شورای
انتشارات دانشگاه علوم پزشکی قم به شماره ۴۴۲۸/۳۴ پ
مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۶ مورد تایید و تصویب قرار گرفت.

ارگونومی

۲ و ۱

مطابق سرفصل دروس مهندسی
فاکتورهای انسانی ۱ و ۲

تالیف:

مهندس محمد خندان

عضو هیئت علمی دانشگاه

دکتر علیرضا کوهپایی

عضو هیئت علمی دانشگاه

سرشناسه: خندان، محمد، ۱۳۶۳-
 عنوان: ارگونومی ۲۰۱. مطابق سرفصل دروس مهندسی فاکتورهای انسانی ۲۰۱
 تکرار نام پدیدآور: تألیف محمد خندان، علیرضا کوهپایی
 مشخصات نشر: قم: فانوس اندیشه، ۱۳۹۵-
 مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص. مصور، جدول، نمودار
 قیمت: ۲۵۰،۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: کتابنامه: ص. (۷۷) - ۸۲.
 موضوع: ارگونومی
 موضوع: مهندسی انسانی
 شناسه افزوده: کوهپایی، علیرضا، ۱۳۵۴-
 رده بندی کنگره: ۱۲۹۵، ۲ الف ۹/ع ۱۶۶ TA
 رده بندی دیویی: ۶۴۰.۸۲
 شماره کتابخانه ملی: ۳۱۲۲۳۹۶

ارگونومی ۲۰۱

تألیف: مهندس محمد خندان (عضو هیئت علمی دانشگاه)

دکتر علیرضا کوهپایی (عضو هیئت علمی دانشگاه)

ناشر: فانوس اندیشه ♦ صفحه آرا: رضا فریدی ♦ طراح جلد: الهه کرامت

نوبت چاپ: اول ♦ زمستان ۱۴۰۰ ♦ شمارگان ۵۰۰ نسخه ♦ چاپ و صحافی: باقری

قیمت: ۲۵۰،۰۰۰ ریال ♦ شابک ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۶۴-۲۲-۱

حق چاپ برای مؤلفین محفوظ است

قم: خیابان معلم، میدان روح الله، دانشکده بهداشت، کدپستی: ۹۶۵۱۳۵۵۱۳۳

قم: خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول، پلاک ۱۴۰ و ۳۲

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۵۷۲ ♦ تلفکس: ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۵۷۳

Email: Fanooseandishe@yahoo.com

telegram: Fanoosandisheh

Instagram: Fanooseandishe

فهرست عناوین

پیشگفتار..... ۱۷

فصل ۱. آشنایی با کلیات ارگونومی و عملکرد آن در محیط کار و زندگی..... ۱۹

۱-۱. مقدمه ۲۰

۲-۱. ارگونومی ۲۲

۳-۱. تاریخچه ارگونومی ۲۳

۴-۱. موضوع ارگونومی ۲۴

۵-۱. جنبه‌های بهداشتی به کارگیری ارگونومی ۲۵

۶-۱. نقطه نظرهای ارگونومی ۲۶

۷-۱. نظامهای مرتبط با ارگونومی ۲۷

۸-۱. ظهور ارگونومی ۳۰

۱-۸-۱. ارگونومی نظامی و صنعتی ۳۰

۲-۸-۱. طراحی ارگونومیک محصول برای مصرف کننده ۳۱

۳-۸-۱. سیستم انسان و ماشین ۳۲

۴-۸-۱. ارگونومی شناختی و ارگونومی کلان ۳۳

۹-۱. علوم مورد کاربرد در ارگونومی ۳۵

روان‌شناسی کار ۳۵

فیزیولوژی کار ۳۵

بیومکانیک شغلی ۳۵

آنتروپومتری ۳۶

۱۰-۱. حیطه‌های تخصصی در بستر ارگونومی ۳۶

ارگونومی فیزیکی ۳۶

ارگونومی محیطی ۳۷

ارگونومی شناختی ۳۷

۳۸.....	ارگونومی سازمانی.....
۳۹.....	عدم کفایت ارگونومی سنتی (میکروارگونومی).....
۴۰.....	مفهوم ماکروارگونومی.....
۴۰.....	مسیر توسعه.....
۴۱.....	۱۱-۱. آینده ارگونومی.....
۴۴.....	۱۲-۱. افزایش بهره‌وری در خانواده به کمک ارگونومی.....

فصل دوم . تن سنجی (آنتروپومتری)..... ۴۹

۵۰.....	مقدمه.....
۵۰.....	۱-۱. آنتروپومتری.....
۵۱.....	۲-۲. عوامل موثر بر ابعاد بدن انسان.....
۵۱.....	۲-۳. انواع ابعاد آنتروپومتریکی.....
۵۲.....	استاتیک.....
۵۲.....	دینامیک.....
۵۲.....	۴-۲. اصول طراحی آنتروپومتریکی.....
۵۴.....	۵-۲. ابعاد آنتروپومتریکی مختلف و کاربردهایشان.....
۵۷.....	۶-۲. اندازه‌گیری ابعاد آنتروپومتریکی.....
۵۷.....	۱. آنتروپومتر مکانیکی.....
۵۷.....	۲. روش‌های عکاسی و سینماتوگرافی.....
۵۷.....	۳. روشهای اندازه‌گیری سه بعدی.....
۵۸.....	صدکها.....
۵۸.....	۷-۲. محدوده فضاهای کار.....
۶۳.....	۸-۲. بهره‌گیری از رویکرد مشتری مداری در طراحی ارگونومیک.....

فصل سوم . حمل دستی بار..... ۶۹

۷۰.....	مقدمه.....
۷۱.....	۱-۳. بیومکانیک.....
۷۱.....	۲-۳. بیومکانیک شغلی.....
۷۲.....	مفاهیم مکانیک در بیومکانیک.....
۷۲.....	۳-۳. اهرم.....
۷۳.....	۳-۳-۱. عناصر اهرم.....
۷۳.....	انواع اهرم به لحاظ چیدمان عناصر.....

۷۶.....	طول بازوهای اهرم.....
۷۶.....	۳-۳-۲. اصل اهرم‌ها.....
۷۸.....	۳-۳-۳. مزیت مکانیکی اهرم‌ها.....
۷۹.....	۴-۳. ستون فقرات.....
۸۰.....	نیروی وارد بر کمر.....
۸۱.....	۵-۳. نحوه صحیح بلند کردن بار.....

فصل چهارم. اختلالات اسکلتی-عضلانی..... ۸۷

۸۸.....	مقدمه.....
۸۸.....	۱-۲. سیستم اسکلتی-عضلانی.....
۹۰.....	۲-۴. مشکلات و هزینه‌های ناشی از اختلالات اسکلتی-عضلانی در ایران و جهان.....
۹۴.....	۳-۴. ریسک فاکتورهای ارگونومیک.....
۹۵.....	تکرار.....
۹۵.....	پوسچر.....
۹۶.....	عوارض مفصلی و عضلانی.....
۹۶.....	۴-۱. اختلالات شانه و گردن.....
۹۶.....	اسپوندیلوزیس گردنی.....
۹۶.....	سندرم خروجی قفسه سینه.....
۹۶.....	پارگی و ورم ماهیچه‌های شانه.....
۹۷.....	۴-۲. اختلالات مچ و دست.....
۹۷.....	سندرم تونل کارپال.....
۹۷.....	علائم.....
۹۸.....	سندرم گویون.....
۹۸.....	سندرم رینود.....
۹۸.....	سندرم تونل کوبیتال.....
۹۹.....	اختلال انگشت ماشه‌ای.....
۱۰۰.....	۴-۳. اختلالات کمر.....
۱۰۰.....	بیرونزدگی دیسک بین مهره‌ای.....
۱۰۰.....	درد ناحیه پایین کمر.....
۱۰۱.....	سیاتیک.....
۱۰۱.....	۴-۵. پوسچر.....

۱۰۱	۴-۵-۱. برخی تعاریف پایه در زمینه پوسچر
۱۰۱	پوسچر طبیعی
۱۰۱	شرایط پوسچر طبیعی/خنثی
۱۰۲	پوسچر نامناسب
۱۰۲	۴-۶ بهبود پوسچر
۱۰۴	۴-۷. رفتار ارگونومیک
۱۰۵	۴-۸. پیشگیری و کنترل
۱۰۷	۴-۸-۱. تمرینات و نرمش‌های ورزشی
۱۰۸	تمرینات کششی
۱۰۹	برخی فعالیت‌های ممکن

۱۱۵	فصل پنجم . فیزیولوژی کار
۱۱۶	مقدمه
۱۱۶	۵-۱. فیزیولوژی کار
۱۱۶	۵-۲. مباحث مطرح در فیزیولوژی کار
۱۱۷	۵-۳. متابولیسم
۱۱۸	متابولیسم پایه
۱۱۹	۵-۴. بازسازی آدنوزین تری فسفات
۱۲۰	سیستم فسفاژن
۱۲۰	سیستم اسید لاکتیک یا گلیکوزیس
۱۲۱	سیستم هوازی
۱۲۲	چرخه کربس
۱۲۲	انواع تارهای عضلانی
۱۲۳	۵-۵. انواع کارهای فیزیکی
۱۲۳	نوع کار بر اساس میزان مصرف انرژی
۱۲۵	۵-۶ کارآیی
۱۲۵	حد توانایی دائمی
۱۲۵	۵-۷. خستگی ناشی از کار
۱۲۶	۵-۷-۱. علل خستگی
۱۲۶	۱- علل / فاکتورهای شغلی
۱۲۶	۲- علل / فاکتورهای خارجی

۱۲۷	۵-۷-۲. عوارض خستگی
۱۲۷	۵-۸. چرخه کار-استراحت
۱۲۹	بار/فشار کار
۱۲۹	ظرفیت کار فیزیکی
۱۳۰	۵-۹. حداکثر توان هوازی و حداکثر توان جسمی
۱۳۰	فاکتورهای مؤثر بر ظرفیت هوازی
۱۳۱	۵-۱۰. تغییرات فیزیولوژیکی در بدن هنگام کار
۱۳۱	۱. تطبیق دستگاه تنفسی
۱۳۱	- افزایش دبی تهویه ریوی
۱۳۲	۲. تطبیق دستگاه گردش خون
۱۳۲	۳. افزایش ضربان قلب
۱۳۳	روش‌های کاربردی تعیین ظرفیت کار فیزیکی
۱۳۳	۱. روش مستقیم
۱۳۴	الف) روش رگرسیون
۱۳۵	ب) روش نمودار آمپراتر
۱۳۷	ج) تست پله سیکونولفی
۱۳۷	د) روش طیاری (۱۹۹۵)
۱۳۸	۳. روشهای قراردادی
۱۳۸	فیزیولوژیکی کار و طراحی

فصل ششم . ابزار دستی..... ۱۴۳

۱۴۴	مقدمه
۱۴۴	۶-۱. ابزار دستی
۱۴۴	۶-۲. ویژگی‌های ابزار مناسب
۱۴۵	نکات مهم در زمان استفاده از ابزار دستی

فصل هفتم . خطای انسانی..... ۱۵۵

۱۵۶	مقدمه
۱۵۷	روش‌شناسی ارگونومی
۱۵۷	۷-۱. سیستم‌های شامل انسان
۱۵۸	۷-۲. ارگونومی شناختی
۱۵۹	شناخت

۱۵۹	درک.....
۱۵۹	۳-۷. مدل پردازش اطلاعات.....
۱۶۰	۴-۷. سیستم انسان - ماشین.....
۱۶۲	نمایانگرها.....
۱۶۳	پایانه‌های نمایشی بصری.....
۱۶۳	متن.....
۱۶۴	جداول و دیاگرام.....
۱۶۴	کدگذاری.....
۱۶۴	گرافیک.....
۱۶۵	کنترلرها.....
۱۶۹	۵-۷. هوشیاری.....
۱۷۰	۱-۵-۷. عوامل دخیل در کاهش هوشیاری.....
۱۷۱	۶-۷. خطای انسانی.....
۱۷۱	تعریف خطای انسانی.....
۱۷۲	۱-۶-۷. دسته بندی خطاهای انسانی.....
۱۷۲	طبقه بندی ریزن.....
۱۷۳	۲-۶-۷. اجزای خطای انسانی.....
۱۷۳	۳-۶-۷. نقش خطای انسانی در بروز حوادث.....
۱۷۵	رویکرد مهندسی.....
۱۷۵	رویکرد فردی.....
۱۷۵	رویکرد سازمانی.....
۱۷۶	۴-۶-۷. احتمال خطای انسانی.....
۱۷۷	۵-۶-۷. راهبردهای کاهش خطا.....

فصل هشتم . نوبت کاری ۱۸۳

۱۸۴	مقدمه.....
۱۸۴	۱-۸. نوبت کاری.....
۱۸۶	۲-۸. ساعت بیولوژیک.....
۱۸۶	دستگاه سیرکادین.....
۱۸۷	۳-۸. خطرات نوبت کاری.....
۱۸۸	۴-۸. کنترل‌های مدیریتی / سازمانی.....

۵-۸. کنترل‌های فردی (نوبت کار) ۱۹۰

فصل نهم . ارگونومی و کاهش حوادث ۱۹۳

مقدمه ۱۹۴

۹-۱. فرآیند فاکتورهای انسانی ۱۹۵

۹-۲. تعاریف پایه ایمنی ۱۹۵

ایمنی ۱۹۶

مخاطره ۱۹۶

ریسک ۱۹۶

رویداد ۱۹۶

حادثه ۱۹۶

شبه حادثه ۱۹۶

۹-۳. رفتار ۱۹۷

۹-۴. مدل دومینو ۱۹۹

فصل دهم . کاربرد رنگ در ارگونومی ۲۰۵

مقدمه ۲۰۶

۱۰-۱. رنگ ۲۰۶

اقسام رنگ ۲۰۶

کاربرد رنگ در ارگونومی ۲۰۷

۱۰-۲. تأثیرات فیزیولوژیک رنگ ۲۰۷

۱۰-۳. اثر رنگ‌ها بر عملکرد ۲۰۸

خاکستری ۲۰۸

آبی ۲۰۸

سرخ ۲۰۸

زرد ۲۰۹

قهوه ای ۲۱۰

بنفش ۲۱۰

سیاه ۲۱۰

صفات رنگ و استفاده گوناگون از آن ۲۱۰

۱۰-۴. مقررات رنگ در زمینه ایمنی ۲۱۱

مقررات رنگ برای تشخیص لوله‌ها ۲۱۳

۲۱۴	مقررات رنگ در محصولات خطرناک
۲۱۵	مقررات رنگ در کپسول‌ها (استاندارد انگلستان BS)
۲۱۵	رنگ‌های ایمنی
۲۱۶	رنگ ساختمان
۲۱۷	۵-۱۰. رنگ و زندگی حرفه‌ای

فصل یازدهم . عوامل محیطی ۲۲۱

۲۲۲	مقدمه
۲۲۲	۱-۱۱. شرایط جوی
۲۲۳	۱-۱-۱۱. تأثیر شرایط جوی بر عملکرد
۲۲۳	۲-۱-۱۱. تأثیر شرایط جوی بر سلامتی
۲۲۴	۳-۱-۱۱. شرایط جوی و آسایش
۲۲۶	۲-۱۱. روش‌شنایی
۲۲۶	محاسن نور کافی و مناسب در محیط کار
۲۲۶	۱-۲-۱۱. جنبه‌های بهداشتی و ایمنی نور
۲۲۷	۲-۲-۱۱. تیز بینی
۲۲۸	۳-۲-۱۱. قابلیت دید
۲۲۸	۴-۲-۱۱. تباین
۲۲۸	۵-۲-۱۱. تأمین روش‌شنایی مطلوب
۲۲۹	کمیت روش‌شنایی
۲۲۹	کیفیت روش‌شنایی
۲۳۰	۶-۲-۱۱. خیرگی
۲۳۱	الف) خیرگی ناراحت کننده
۲۳۱	ب) خیرگی ناتوان کننده
۲۳۲	ج) خیرگی بی‌بصیرت
۲۳۲	۳-۱۱. سروصدا
۲۳۳	۱-۳-۱۱. آزار رسانی (ISO/TS 15666-2003)
۲۳۳	۲-۳-۱۱. اثرات بهداشتی سروصدا
۲۳۴	اثرات بر سیستم شنوایی
۲۳۴	اثرات غیر شنوایی
۲۳۷	۳-۳-۱۱. کنترل سروصدا

۲۳۸	کنترل در منبع.....
۲۳۸	روش‌های مدیریتی.....
۲۳۸	۱۱-۴. ارتعاش.....
۲۳۹	۱۱-۴-۱. خطرات ارتعاش.....
۲۴۰	۱۱-۴-۲. اهداف اندازه‌گیری ارتعاش.....
۲۴۱	۱۱-۴-۳. اندازه‌گیری و ارزیابی ارتعاش.....
۲۴۱	اهداف کنترل ارتعاش.....
۲۴۱	۱۱-۴-۲. اصول پیشگیری از اثرات ارتعاش.....
۲۴۲	کنترل ارتعاش.....
۲۴۲	کنترل ارتعاش در مرحله طراحی و ساخت.....
۲۴۲	کنترل ارتعاش در منبع.....
۲۴۳	نصب میراکنده در محل‌های تماس با بدن بر روی دستگاه.....
۲۴۳	کنترل دستگاه از راه دور.....
۲۴۳	کاهش زمان اثرگذاری.....
۲۴۳	استفاده از وسایل حفاظت فردی.....

فصل دوازدهم . ارگونومی اداری ۲۴۷

۲۴۸	مقدمه.....
۲۴۸	۱۲-۱. ارگونومی اداری.....
۲۴۹	۱۲-۲. ریسک فاکتورهای ارگونومیکی در محیط‌های کار اداری.....
۲۴۹	۱۲-۳. خدمات معمول در کارهای اداری.....
۲۴۹	۱۲-۳-۱. عوارض مفصلی و عضلانی.....
۲۵۰	۱۲-۳-۲. بیماری‌های چشم.....
۲۵۰	خشکی چشم.....
۲۵۰	۱۲-۴. بررسی ویژگی‌های ارگونومیکی تجهیزات اداری.....
۲۵۰	صندلی.....
۲۵۲	ابعاد و زوایای پیشنهادی برای طراحی و انتخاب صندلی و برخی تجهیزات.....
۲۵۲	مشخصات زاویه‌ای پشتی و سطح نشستگاه صندلی.....
۲۵۳	ابعاد صندلی.....
۲۵۳	هنگام استفاده از صندلی.....
۲۵۵	پایه صندلی.....

۲۵۶	..... صفحه نمایش
۲۵۷	..... صفحه کلید
۲۵۸	..... نشانگر/ موشواره
۲۵۹	..... نگهدارنده برگه
۲۵۹	..... میز
۲۶۰	..... راه حل های ممکن
۲۶۰	..... تنشهای تماسی
۲۶۱	..... تلفن
۲۶۱	..... ۵-۱۲. برخی تمرینات پیشنهادی جهت رفع خستگی

فصل سیزدهم . مطالعه کار ۲۶۷

۲۶۸	..... مقدمه
۲۶۹	..... ۱-۱۳. مطالعه کار
۲۷۰	..... ۲-۱۳. فواید مطالعه کار
۲۷۱	..... ۳-۱۳. اصول مطالعه کار
۲۷۱	..... ۴-۱۳. مطالعه روش
۲۷۲	..... ۵-۱۳. مطالعه زمان
۲۷۴	..... ۱-۵-۱۳. مراحل مطالعه زمان
۲۷۶	..... ۲-۵-۱۳. روشهای ثبت زمان

فصل چهاردهم . روشهای ارزیابی ۲۷۹

۲۸۰	..... مقدمه
۲۸۱	..... ۱-۱۴. روشهای ارزیابی پوسچر
۲۸۱	..... روش NERPA
۲۸۲	..... روش RULA
۲۸۳	..... روش REBA
۲۸۳	..... روش LUBA
۲۸۴	..... روش ROSA
۲۸۵	..... روش ART
۲۸۷	..... ۲-۱۴. روشهای ارزیابی حمل دستی بار
۲۸۷	..... دستورالعمل ارائه شده توسط وزارت بهداشت
۲۹۰	..... SNOOK جداول

۲۹۰	.....روش معادله NIOSH
۲۹۵	.....ارزیابی حمل دستی بار به روش MAC
۲۹۶	.....۳-۱۴ چک لیست رفتار ارگونومیک
۳۰۳	.....واژه‌نامه
۳۱۲	.....منابع
۳۲۵	.....پیوست

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

.... من چشم انداز ارگونومی در ایران را روشن می‌بینم. برای اینکه بتوانیم صنعتی متناسب با شرایط اقلیمی و فرهنگی ایران را در نقاط مختلف کشور توسعه دهیم، باید از آغاز به کاربرد دانش ارگونومی در انتخاب و طراحی و بهره‌برداری و استفاده از صنعت و خدمات توجه کنیم. برای اینکه باید دانش ارگونومی را در سطوح مختلف آموخته و دست‌اندرکاران برنامه توسعه صنعتی و صاحبان صنایع را با کاربرد این دانش آشنا کنیم.

پروفسور شهناز

ارتباط انسان با محیط کار و وسایل کار همواره در همه اعصار و قرون برای دانشمندان دارای اهمیت خاصی بوده است. از دیگر سو شاغلین در هر حرفه و صنعتی به عنوان نیروهای فعال و مؤثر در امر تولید و بهره‌وری محسوب می‌شوند، لذا کارفرمایان باید به طور خاصی به سلامت کاربران و ایجاد فضایی مناسب با ویژگی‌های جسمی و روحی افراد بیندیشند. در دنیای کنونی علوم مختلف بخش عمده‌ای از مشکلات افراد را در سیستم‌های کاری حل کرده است و در این راستا نیز علوم و فنونی وجود دارند که از زوایای مختلف، سلامت و بهداشت شاغلین و هم-چنین کارایی آنها را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. یکی از این علوم «ارگونومی» یا مهندسی فاکتورهای انسانی می‌باشد. این علم برای طراحی و ساخت ابزار و سیستم‌های تولیدی از ساده تا پیچیده و بفرنج، حل مشکلات مربوط به تکنولوژی نوین، و حتی ابزار و وسائل زندگی روزمره، کاربرد دارد. امروزه، از طراحی یک ابزار ساده نظیر ابزار دستی ساده (از نظر نوع جنس و مواد بکار رفته، ابعاد و اندازه) و یا یک خودکار (از نظر طرح، اندازه، رنگ) گرفته تا طراحی یک سیستم تولیدی کامل، از ارگونومی استفاده می‌شود.

در طول یک دهه گذشته بسیاری از همکاران و محققان به منظور کمک به دانشجویان رشته‌های مهندسی، طراحی صنعتی، بهداشت حرفه‌ای، ایمنی و ارگونومی، کتب ارزشمندی را به رشته تحریر در آورده و یا ترجمه نموده‌اند. بدون تردید استمرار این اقدام پسندیده زمینه‌های تعمیق باورهای سلامت‌محور را در سطح

کشور تسهیل می‌نماید. مولفین با بررسی مستندات موجود در حوزه ارگونومی و بر اساس بازخوردهای دانشجویان، نیاز به وجود یک کتاب منطبق بر سرفصل دو درس مهندسی فاکتورهای انسانی (ارگونومی) دوره کارشناسی بهداشت حرفه‌ای را احساس نمودند و بر این مبنا بر تدوین کتابی ساده، جذاب و مصور همت گماشتند. هدف از تالیف این کتاب ارائه یک نمای کلی از ارگونومی شغلی است و در تنظیم آن سعی شده است با استفاده از آخرین اطلاعات موجود، ضمن به روز نمودن اطلاعات و روش‌ها، از الگوی یک کتاب آموزشی پیروی شود. بدون تردید هر اثر نوشتاری حالی از اشکال نیست، لذا دریافت نظرات اساتید محترم و دانشجویان عزیز موجب تشکر و سیاست‌گذاری خواهد بود.

مهندس محمد خندان

دکتر علیرضا کوهپایی